

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК СПОСІБ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ОСОБИСТОСТІ

Миронова О.П.

Національна металургійна академія України
olga-mir@ua.fm

The research presented in this paper is based on the material of comparative phraseological units which denote physical characteristics of a person, namely his/her emotional state and speech activity. The units under study are collected from the English phraseological dictionaries and English literature.

Key words: *phraseological units, physical characteristics of a person, emotional state, speech activity.*

Людина як виконавець інтелектуальних і творчих дій відрізняється від інших живих істот здатністю впливати на навколишні предмети. Вона є єдиною серед усіх живих істот, яка здатна виражати свої позитивні й негативні емоції за допомогою вербальних і невербальних засобів.

Відомо, що емоції є важливою складовою життя людини. За допомогою емоцій комуніканти можуть установлювати невербальний або вербальний контакт, розуміти та спостерігати за почуттями особистості. При цьому саме завдяки індивідуальним особливостям голосу людини, можна визначити її вік, стать, емоційний стан, навіть упізнати її без візуального контакту.

Фразеологічні одиниці є скарбницею будь-якої лінгвокультури. Фразеологізми-порівняння, які здатні всебічно характеризувати індивіда, можна у найбільш загальному вигляді систематизувати на такі, що виражають (1) емоційний стан особистості та (2) її мовну діяльність. Розглянемо їх на прикладах фразеологізмів англійської мови.

Так, фразеологічні одиниці першої групи здатні передавати почуття людини. Серед них виокремлюємо такі підгрупи:

а) перебування у пригніченому стані: напр., *like mad (or as obsessed)* – бути як у воду опущеному; ходити як очманілий або схиблений;

б) радіти, бути щасливим: напр., *as happy as a child* – радіти як дитина; *as merry (cheerful) as a marriage-bell* – веселий як шлюбний дзвін, *as merry as a cricket* – веселий як крикет, *as merry as a grig, as maids* – веселий як як в'юн, як покоївки; *as gay as a lark* – веселий як жайворонок, *soar like an eagle* – парити як орел; *as happy as a king* – щасливий як король, *as happy as a lark* –

щасливий як жайворонок, *as happy as a sand-boy* – щасливий як торговець, *as the day is long* – як довгий день;

We trotted up Drury Lane, merry as crick [6].

I shall be as merry as a sand-boy, and so shall you [7].

We'll be as gay as larks tomorrow morning [5].

в) сміятися: *laugh like a mad* – сміятися як божевільний; *laugh like a hyena* – сміятися як гієна, *laugh as a horse* – сміятися як кінь (залитися істеричним сміхом);

г) відчувати себе вільно, невимушено: *feel like a fish in water* – відчувати себе як риба у воді;

д) відчувати себе невпевнено: *like a round peg in a square hole* – бути не на своєму місці; як круглий кілочок у квадратному отворі;

е) бути в поганому настрої: *as black as ebony* – відчувати себе похмуро (сумно, темно на душі): темний як чорне дерево (негр); темний як чорнило (ніч); *as black as coal* – темний як вугілля; *as black as soot* – темний як сажа, *as black as jet* – чорний як смола; *as black as ink, as night, as hell*:

His mood was as black as ink [7];

є) бути переляканим: *like one's heart sank into one's boots* – наче душа пішла в п'яти.

Зовнішній вияв емоційних станів передається за допомогою порівнянь, семантичними основами яких є такі лексичні одиниці, наприклад: *red* (почервоніти), *white* (збліднути), *gloomy* (насупитися) та ін., наприклад:

to go as red as boiled cancer – почервоніти як варений рак; *to go as red as a poppy* – почервоніти як мак; *to go as red as a rose* – почервоніти як троянда;

to go as white as dead – біліти як мрець; *to go as white as chalk* – як крейда; *to go as white as a sheet* – збліднути, біліти як полотно, *to be white like a wall* – як стіна;

to be like an owl – надутися як сич; *to become as gloomy as a cloud* – похмурий як хмара.

У свою чергу, фразеологічні одиниці, які відображають мовну діяльність індивіда, його комунікативну взаємодію, характеризуються наявністю лексичних одиниць, які передають особливості голосу людини наприклад: *as hard as steel, as a stone* – голос твердий як сталь, як каміння; *as cold as ice, as a stone* – холодний як крига, як каміння:

She said it in a voice as hard as steel [7].

My voice was as hard as stone [8].

His voice was as cold as ice [10].

Здатністю людини гарно співати виражається такими фразеологічними сполученнями: *sing like a lark* – співати як жайворонок; *sing like a nightingale* – співати (заливатися, розливатися) як соловей; *sing like a canary* – співати як канарейка:

She is singing like the proverbial canary [9].

До зазначеної групи фразеологізмів можна віднести порівняння з основами *to be silent* (мовчати або сидіти мовчки), а також *to swear* (лаятися кричати, галасувати), які передають значення бути надутим, невдоволеним, не брати участі у загальній розмові, наприклад:

as silent as the owl – мовчати, сидіти мовчки як сич;

swear like a bargee – лаятися як візник, *swear like a fishwife* – лаятися як торговка, *swear like a lord, like trooper* – як пан, як солдат, як швець (лаятися (бурхливо, стрімко, з усіх сил) як чорт, як диявол.

Серед фразеологізмів цієї групи можна виокремити одиниці, які передають специфіку мовної поведінки, як-от: надмірна балакучість, нестандартні вияви соціальної поведінки людини, наприклад:

chatter like a magpie – тріщати як сорока, *chatter like a chatterbox* – базікати як торохтійка, *chatter like a jackdaw* – галдіти.

Мовчазність як характерна ознака окремих комунікантів також виражається за допомогою низки фразеологічних порівнянь, які мають негативну конотацію та несхвальну оцінку, наприклад:

sit as the owl – сидіти (неговіркий, відлюдний) як сич;

as silent as a fish – мовчазний як риба;

be silent as a grave – мовчазний як могила (як виняток, оскільки має значення мовчазності як уміння зберігати секрети).

До безумовно засуджуваних соціальних дій відносять брехню, виражену як таке стале порівняння: *draw like the wool over someone's eyes* – наче натягнути шерсть на очі кому-небудь; водити кого-небудь за ніс; *lie like a gas-meter* – надмірно брехати, забріхуватися, брехати як сивий мерин.

Виконаний у праці аналіз компаративних фразеологізмів, узагальнених як такі, що характеризують емоційний стан людини та специфіку її комунікативної діяльності, засвідчив їхню високу рекурентність і в словниках, і в творах письменників. Установлено, що в масиві ілюстративних висловлень, дібраних на матеріалі англійської мови, зазначені фразеологічні одиниці представлені приблизно однаковою кількістю.

Література

1. Кунин А. В. Английская фразеология. М.: Изд-во «Высшая школа», 1970. 343 с.
2. Англо-русский фразеологический словарь / Сост. А. В. Кунин. М.: Изд-во Иностр. и нац. словарей. 1955. 1455 с.
3. Англо-український фразеологічний словник / Укладач К.Т. Баранцев. К.: Знання. 2005. 1056 с.
4. Book of English Idioms, with Explanations / Collins V.H. London: Longman, 1998. 258 p.
5. Dickens, Ch. The Posthumous Papers of the Pickwick Club. Moscow: Progress. 1976. 589 p.
6. Galsworthy J. The Forsyte Saga. In Chancery. Moscow: Progress Publishers. 1964. 343 p.
7. Hannah K. On Mystic Lake. New York: Bantam Books. 1999. 464 p.
8. Howells A. Summer Of Skinny Dipping. London: Abacus. 2003. 240 p.
9. James E. L. Fifty Shades Trilogy. New York: Vintage Books. 2012. 592 p.
10. Rozett L. Confessions of an Almost Girlfriend. New York: Harper Collins Publishers. 2004. 379 p.